

การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ Potential Development for Community Entrepreneurs based on the Concept of Creative Economy

ศุภชัย เหมือนโพธิ์*
Suppachai Mumpo
ชีรศักดิ์ อุณารมย์เลิศ**
Thirasak Unaromlert

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 2) ศึกษาศักยภาพและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน 3) จัดทำรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 4) ประเมินผลและถอดบทเรียนรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่ม โดยการรวมตัวกันผลิตสินค้าแปรรูป มีแนวคิด คือ การนำวัตถุดิบภายในชุมชนที่เหลือจากการจำหน่ายมาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน แต่ยังขาดความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบ SCPD Integrated Model และมีการจัดอบรมหัวข้อเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตามแนวคิดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ ซึ่งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้ทำการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ (ต้นแบบ) 1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพผลไม้สด และผลผลิตเกษตรแปรรูป จังหวัดนครปฐม พัฒนาผลิตภัณฑ์ คือ เค้กเพลินบานาน่า (เค้กกล้วยหอมทองผสมข้าวไรซ์เบอร์รี่ สดใส่คัสตาร์ดรสกล้วย) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคมีแนวโน้มในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 2) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม พัฒนาผลิตภัณฑ์ คือ ข้าวเกรียบเห็ด 3 อย่าง ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคมีแนวโน้มในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95

คำสำคัญ : การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน/ ผู้ประกอบการชุมชน/ เศรษฐกิจสร้างสรรค์

* นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the knowledge of potential development for community entrepreneurs based on the concept of creative economy, 2) to study the potentials and factors leading to successful community enterprises, 3) to create the model of potential development for community entrepreneurs and 4) to estimate and do the lesson learned towards the model of potential development for community entrepreneurs in accordance with the concept of creative economy.

The research findings show that the majority of community enterprises produce processed agricultural products. The concept is to increase the value of leftover agricultural products by preservation process. However, they do not have enough knowledge and understanding on the product development based on the concept of creative economy. The researcher utilizes the model of potential development for community entrepreneurs entitled SCPD Model which can be applicable in different context of development. The trainings on potential development for community entrepreneurs were organized to indicate two participating community entrepreneur groups located in Nakhon Pathom Province.

The first group produces seasonal fresh and processed fruits products; the group can produce “Cake Plearn Banana” (processed banana cake with rice berry and banana flavored custard) - regarding the market survey on 400 respondents, average 3.68/4 of all respondents tend to purchase the product. The scores considered high. The second group is Sanamchan Community Enterprise Group creates three-flavored mushroom crisp rice that can get 3.95/4 of market survey from 400 respondents, which considered high too.

Keywords : Potential Development for Community Entrepreneurs/ Community Entrepreneurs/ Creative Economy

บทนำ

สังคมปัจจุบันภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การประกอบธุรกิจเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย ส่งผลให้ในหลายธุรกิจมีการแข่งขันกันมากขึ้น และแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย เน้นหนักที่การกระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่น นำไปสู่การสร้าง ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งในปัจจุบันชุมชนเองก็มีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มธุรกิจขนาดเล็ก จัดตั้งขึ้นเพื่อผลิตและจัดจำหน่ายสินค้าด้วยตนเอง

เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้คนในชุมชนต่างสรรหา องค์ความรู้และทุนทางทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่มา สร้างผลผลิตให้เกิดรายได้ขึ้นที่สุด

ทางรัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการ พัฒนาเศรษฐกิจระดับรากหญ้า คือ การพัฒนาต่อ ยอดโดยให้การสนับสนุนโครงการตามนโยบาย ต่างๆ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคือ การเริ่มพัฒนากลุ่ม รูปแบบผู้ประกอบการธุรกิจที่อาศัยความเป็นอยู่ ปัจจุบัน ผลิตสินค้าที่นำวัตถุดิบมาจากแหล่งต่างๆ

ในชุมชน และเกิดการรวมตัวกันเกิดขึ้น จนสามารถจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

อีกประการที่สำคัญและน่าสนใจ คือ กระแสทิศทางการประกอบธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) มากขึ้น คือ การสร้างมูลค่าที่เกิดขึ้นจากความคิดมนุษย์ เปลี่ยนจากการผลิตและการให้บริการไปสู่ธุรกิจซึ่งต้องพึ่งพาความคิดสร้างสรรค์เป็นวัตถุดิบสำคัญ (ณัฐวุฒิ พงศ์ศิริ, 2558) ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จะเป็นส่วนในการส่งเสริมให้กลุ่มวิสาหกิจสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของตนเองทั้งด้านการบริหารจัดการ การผลิต การจัดจำหน่าย รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์

จากที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบงานวิจัย การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ เริ่มจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ทำการศึกษาบริบทเบื้องต้น จัดทำรูปแบบและเข้าสู่กระบวนการการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดความสามารถทางการแข่งขัน และสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้กับกลุ่มวิสาหกิจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

2. เพื่อศึกษาศักยภาพและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน

3. เพื่อจัดทำรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

4. เพื่อประเมินผลและถอดบทเรียนรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดความเป็นผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ในการใช้โอกาสที่มีอยู่ในตลาดและมีการจัดหาและนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ (บุญทวรรณ วิงวอน, 2555: 200) ปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลคุ้มค่าและต้องเป็นผู้ริเริ่มยอมรับความเสี่ยงในการลงทุน โดยรวบรวมผสมผสานปัจจัยการผลิตทั้งหลายเข้าด้วยกัน และนำความรู้ ประสบการณ์ การผลิตและการจัดการที่เหมาะสมจัดการให้เกิดการผลิตสินค้า การจำหน่ายหรือการให้บริการ (อาทิตย์ วุฒิเคโร, 2543: 3)

2. แนวคิดวิสาหกิจชุมชนเป็นแนวคิดที่มุ่งแปรรูปผลผลิตตามธรรมชาติหรือสร้างผลิตภัณฑ์โดยครอบครัวในชุมชน โดยองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน โดยมีหลักการคิดสำคัญ คือ สร้างความหลากหลายของผลผลิตและผลิตภัณฑ์ให้ชุมชน เพื่อการบริโภคแบบพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่ายให้ครอบครัว และมีคุณธรรม รับผิดชอบต่อสมาชิกคนอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมในชุมชน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ด้านกำไรสูงสุดและไม่เอาเปรียบผู้บริโภค (เสรี พงศ์พิศ, 2545)

3. แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า เศรษฐกิจสร้างสรรค์ หมายถึง องค์ประกอบร่วมของแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การศึกษาการสร้างสรรคงานและการใช้ทรัพย์สิน

ทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่

4. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ในสภาวะการแข่งขันทางการตลาดปัจจุบัน จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ

ออกสู่ตลาดเสมอ เพราะความต้องการของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงเป็นหน้าที่ของนักการตลาดที่จะต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ หรือปรับปรุงผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยกิจการที่ทำการค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่อยู่ตลอดเวลาเท่านั้นที่จะรักษาความเป็นผู้นำตลาดได้ (พิบูล ทิปะปาล, 2547)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงวิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 (R1) การวิจัย (Research: R1) การศึกษาวิเคราะห์องค์ความรู้ ที่เกี่ยวข้องและสำรวจข้อมูล พื้นฐาน (Analysis: A)	ขั้นที่ 2 (D1) การพัฒนา (Development: D1) เป็นการออกแบบและ พัฒนา (Design and Development: D and D)	ขั้นที่ 3 (R2) การวิจัย (Research: R ₂) เป็นการนำไปใช้ (Implementation: I)	ขั้นที่ 4 (D2) การพัฒนา (Development: D2) การประเมินผลและถอด บทเรียน (Evaluation: E)
1.1 ศึกษาสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 1.2 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับบริบทกลุ่มวิสาหกิจประวัดความเป็นมา สถานภาพของกลุ่ม รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ผลิตอยู่ในปัจจุบัน วิธีการคิดกระบวนการผลิต และผลประกอบการของกลุ่ม 1.3 ศึกษาสภาพปัญหา จุดแข็ง จุดอ่อน และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการ	2.1 ผู้วิจัยนำองค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 มาดำเนินการจัดทำรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน 2.2 ดำเนินการพัฒนาโดยกระบวนการ การจัดอบรมให้ความรู้ การประเมินตนเองก่อน - หลังได้รับการอบรม 2.3 จัดเวทีสนทนากลุ่มย่อย จัดอบรมเชิงปฏิบัติการโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ออกแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มจำนวน 1 ชนิด โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการผลิต	3.1 ผู้วิจัยจะทำการทดสอบผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ (ต้นแบบ) (Product Testing) กับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย 3.2 ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้บริโภคในการทดสอบผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ (ต้นแบบ) กับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย 3.3 ผู้วิจัยดำเนินการให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินศึกษาความเหมาะสมต่อการนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดจำหน่าย	4.1 การประเมินผลและถอดบทเรียนรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ - กรอบแนวทางการถอดบทเรียน - รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ขั้นที่ 1 (R1) การวิจัย (Research: R1) การศึกษาวิเคราะห์องค์ความรู้ ที่เกี่ยวข้องและสำรวจข้อมูล พื้นฐาน (Analysis: A)	ขั้นที่ 2 (D1) การพัฒนา (Development: D1) เป็นการออกแบบและ พัฒนา (Design and Development: D and D)	ขั้นที่ 3 (R2) การวิจัย (Research: R ₂) เป็นการนำไปใช้ (Implementation: I)	ขั้นที่ 4 (D2) การพัฒนา (Development: D2) การประเมินผลและถอด บทเรียน (Evaluation: E)
ประกอบกิจการวิสาหกิจ ชุมชน เพื่อให้ทราบถึง ปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลทำให้ กลุ่มวิสาหกิจประสบ ความสำเร็จ อีกทั้งการนำผล การศึกษามาปรับใช้ในการ สร้างรูปแบบการพัฒนา ศักยภาพผู้ประกอบการ ชุมชน ตามแนวคิด เศรษฐกิจสร้างสรรค์ต่อไป	ผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ (ต้นแบบ) โดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สร้างสรรค์ 2.4 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ใช้สังเกต ในขณะที่เข้าร่วมแลกเปลี่ยน เรียนรู้ การสนทนากลุ่ม เพื่อ เก็บข้อมูลประกอบการ วิเคราะห์	3.4 ผู้วิจัยทำการประเมิน ศักยภาพผู้ประกอบการ ชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจ สร้างสรรค์	

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และประชากร กลุ่มตัวอย่าง

1. แบบ สัมภาษณ์ แบบมี โครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ (Key Information) จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ประธานกลุ่ม คณะกรรมการ สมาชิกผู้เข้าร่วม
2. แบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็นการสังเกตในขณะที่เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสนทนากลุ่ม เพื่อเก็บข้อมูลประกอบการวิเคราะห์
3. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (In-depth Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ (Key Information) จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ประธานกลุ่ม คณะกรรมการ ผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

4. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 5 คนโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

5. แบบสอบถามประเมินความรู้ก่อนและหลังการอบรมโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ถูกคัดเลือกในการศึกษา จำนวน 24 คน

6. แบบประเมินผลการอบรมใช้เป็นแนวทางในการประเมินรูปแบบการจัดอบรมในโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนฯ โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ถูกคัดเลือกในการศึกษา จำนวน 24 คน

7. แบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ใช้เป็นแนวทางในการสังเกต ในขณะที่เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การสนทนากลุ่ม การอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเก็บข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

8. แบบสอบถามทดสอบผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ (ต้นแบบ) (Product Testing) ใช้สำหรับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายมีความสนใจผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนการสุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ตารางของ Taro Yamane แทนค่าสูตรพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 400 คนโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling)

9. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการทดสอบผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ (ต้นแบบ) (Product Testing) กับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายจำนวน 2 ผลิตภัณฑ์ๆ ละ 12 คน รวมจำนวน 24 คน

10. แบบสอบถามประเมินรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ เป็นการประเมินผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 5 คนโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

11. แบบสอบถามประเมินศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ใช้สำหรับผู้วิจัยประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

การตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. นำแบบสอบถามปฐกษาผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา ภาษาและวัตถุประสงค์ผล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.60 - 1.00 และปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับ

รายละเอียดของคำถามให้มีความชัดเจนสามารถสื่อความได้ง่าย (โชติมา หนูพริก, 2553)

2. การทดสอบค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธี Kuder-Richardson สูตร KR-20 ทดสอบว่าแต่ละข้อในแบบสอบถามเป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีความสอดคล้องกันหรือไม่ และทำการปรับปรุงแก้ไข (Ebel and Frisbie, 1986: 77 - 78)

3. การวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (P) เพื่อทดลองนำไปทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ โดยเกณฑ์ของแบบทดสอบที่ดี ควรมีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20 - 0.80 (เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2545)

4. การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (r) เพื่อทดลองนำไปทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การหาอำนาจจำแนก เป็นการดูความเหมาะสมของรายข้อค่าอำนาจจำแนกที่ดี ควรมีค่าตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป (เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2545)

5. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค-อัลฟา (Cronbach's Alpha) ทดสอบว่าแต่ละข้อในแบบสอบถามเป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีความสอดคล้องกันหรือไม่ และทำการปรับปรุงแก้ไข โดยหาค่าความเชื่อมั่นเฉพาะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การศึกษาวิเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A)

ผลการวิจัย พบว่า จังหวัดนครปฐมเป็นพื้นที่เกษตรกรรม มีแหล่งอุดมสมบูรณ์ โดยการนำวัตถุดิบจากธรรมชาติทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการรวมกลุ่มกับสมาชิกในชุมชน จัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมตัวกันผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป

โดยมีแนวคิด นำวัตถุดิบมาแปรรูปเพิ่มมูลค่า เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับรางวัลต่างๆมากมาย จากการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เช่น การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับ 5 ดาว และมีหน่วยงานภาครัฐสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทำให้ผลิตภัณฑ์ต่อยอดจากเดิมมากยิ่งขึ้น โดยหน่วยงานให้การสนับสนุนทั้งด้านความรู้ เงินทุนในการพัฒนา การศึกษาดูงาน การออกบูธ สอดคล้องกับ ประสงค์ ลีลา (2556) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน: กรณีศึกษา ผู้นำชุมชนในเขตอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอกชุมชน และมีความภูมิใจในตนเอง

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2 กลุ่ม ได้แก่ ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย มีผู้นำกลุ่มที่มีความรู้ ความสามารถ มีความชำนาญในการดำเนินงาน เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สนับสนุนด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยการหาสถานที่จัดจำหน่าย การออกบูธตามงานต่างๆ การจัดอบรมพัฒนาความรู้ ให้คำแนะนำแก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับ ปุณศรีกา สุกนธสิงห์ (2556) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลสำเร็จของกลุ่มอาชีพ: กรณีศึกษากลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์จากผ้าในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ แบ่งเป็น 2 ปัจจัย คือ ปัจจัย

ภายใน ได้แก่ สินค้าของกลุ่มมีคุณภาพและสวยงาม ตรงความต้องการของลูกค้า มีความรู้ ด้านการผลิต การพัฒนาต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐมีการสนับสนุนด้านงบประมาณด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เช่น ออกร้านหรือจัดหาตลาดให้ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ หรือปัจจัยการผลิต

ปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2 กลุ่ม แบ่งได้ 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภายใน ปัญหาที่สำคัญของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ เมื่อผลิตจำนวนมากๆ วัตถุดิบในพื้นที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ต้นทุนการผลิตสูง และปัญหาด้านการกระจายสินค้า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่มีช่องทางในการจัดจำหน่ายที่หลากหลาย และปัจจัยภายนอก ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจถดถอย การใช้จ่ายของผู้บริโภคเริ่มลดลง ส่งผลต่อยอดขายของผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับ ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังขรัตน์ (2556) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตกลุ่มทะเลสาบสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตกลุ่มทะเลสาบสงขลามีดังนี้ ด้านการตลาด ผู้ประกอบการส่วนมากไม่มีความรู้ในด้านการจัดการทางการตลาด เช่น ไม่มีช่องทางการจัดจำหน่าย การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตนเอง รวมไปถึงบรรจุภัณฑ์ยังไม่ดีเท่าที่ควร ปัญหาด้านต้นทุนการผลิต เช่น ต้นทุนค่าจ้างแรงงาน และต้นทุนวัตถุดิบมีราคาสูง ทำให้สินค้าที่ผลิตออกมามีราคาสูงกว่าสินค้าประเภทเดียวกัน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) เป็นการออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D and D)

1. จากการศึกษาสภาพการณ์ บริบทกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน สภาพปัญหา จุดแข็ง จุดอ่อน และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนจึงเกิดการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบ “Social Creative Potential Development Integrated Model” (SCPD Integrated Model) จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 อยู่ในระดับมาก มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ทูทางสังคม (S = Social Capital) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 2) การตลาดเชิงสร้างสรรค์ (C = Creative Marketing) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 3) ศักยภาพเครือข่ายทางสังคม (P = Potential of social network) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 4) กระบวนการพัฒนา (D=Development Procedure) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70

คู่มือประกอบการใช้รูปแบบ “Social Creative Potential Development Integrated Model (SCPD Integrated Model)” เพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่ผ่านการวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research) การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และการตรวจทานจากผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนฯ ได้อย่างแท้จริง

จากการพัฒนารูปแบบ Social Creative Potential Development Integrated Model (SCPD

Integrated Model) จะเห็นได้ว่า ทางผู้วิจัยได้สังเกตเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และหน่วยงานภาครัฐเข้ามาสนับสนุนในการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นการรวมกันเพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ ให้แก่ชุมชน และทำให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบ (Product Testing) ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้มากขึ้น โดยรูปแบบ Social Creative Potential Development Integrated Model (SCPD Integrated Model) มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ทูทางสังคม (S = Social Capital) 2) การตลาดเชิงสร้างสรรค์ (C = Creative Marketing) 3) ศักยภาพเครือข่ายทางสังคม (P = Potential of social network) 4) กระบวนการพัฒนา (D = Development Procedure) เป็นการสร้างการพัฒนาผู้ประกอบการฯ ให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาของแต่ละพื้นที่ สอดคล้องกับ ญัตติราชวษณะ (2555) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เครือข่ายสื่อเพื่อเด็กและเยาวชนภาคเหนือ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เครือข่ายสื่อเพื่อเด็กและเยาวชนภาคเหนือ มีส่วนประกอบหลัก 3 ส่วน ได้แก่ การจัดการความรู้ กระบวนการจัดการความรู้ และการจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการความรู้ ทำให้สามารถนำรูปแบบการจัดการความรู้ไปทดลองใช้งานจริงกับกลุ่มเด็กและเยาวชน

รูปแบบ “Social Creative Potential Development Integrated Model (SCPD Integrated Model)” ผู้วิจัยได้กำหนดแผนงานกระบวนการที่ประกอบไปด้วยระบบและกลไก ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้ส่งมอบ (Supplier) ปัจจัยนำเข้า (Input) ขั้นตอนการดำเนินงาน (Process) ผลลัพธ์ (Output) และผู้รับบริการ (Customer) มีกระบวนการทำงาน

ออกเป็น 1 กระบวนหลัก และ 6 กระบวนการย่อย ซึ่งจะสามารถนำมาบูรณาการการทำงานใน กระบวนการหลัก

2. การจัดอบรมหัวข้อพัฒนาศักยภาพ ผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบ Social Creative Potential Development Integrated Model (SCPD Integrated Model) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ จากการประเมินความรู้ก่อนและหลังการ อบรม Pretest & Posttest ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วม อบรม จำนวน 24 คน มีผลการทดสอบแบบสอบถาม หลังการอบรม (Posttest) สูงกว่า การทดสอบก่อน การอบรม (Pretest) เนื่องจากการอบรมครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความรู้ และได้รับคำแนะนำจาก วิทยากรเพิ่มมากขึ้น ทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไป ปรับใช้ในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ สอดคล้องกับ ไพโรจน์ คะเซนทร์ (2559) กล่าวว่า การฝึกอบรมมีประโยชน์ต่อการพัฒนาคน ช่วยให้ บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างเป็นระบบ ให้ บุคคลมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี สามารถนำ ความรู้มาพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. หลังจากทีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้เข้าร่วม การอบรมการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์กลุ่มวิสาหกิจชุมชน แต่ละกลุ่มจะร่วมกันระดมความคิดเห็นในการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ โดยมีผู้เชี่ยวชาญ ทางด้านนั้นๆ คอยให้คำแนะนำ และสนับสนุนการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ ดังนี้

3.1 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพผลไม้ สด และผลผลิตเกษตรแปรรูป จังหวัดนครปฐม จาก การสนทนากลุ่มพบว่า กลุ่มมีความสนใจในการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มาจากกล้วยหอมสุก และแป้ง ไรซ์เบอร์รี่มาเป็นส่วนผสมหลักในการแปรรูป

มีประโยชน์จากกล้วยและข้าวไรซ์เบอร์รี่ เหมาะแก่ คนรักสุขภาพ และรูปแบบบรรจุภัณฑ์ จะมี 2 รูปแบบ คือ แบบซอง และแบบกล่อง เพื่อง่ายต่อ การวางจำหน่ายและภาพลักษณ์ที่ดีของสต็อคกล่อง กับจันทร์ธร เลิศมงคล (2556) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาผลิตภัณฑ์และผล การดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด ย่อมในจังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมส่วนใหญ่มีความเห็น เกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านการ ออกแบบผลิตภัณฑ์โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ใน ระดับมาก โดยเน้นเรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้ มีความทันสมัย แตกต่างจากคู่แข่ง และให้เกิดความ สะดวกในการใช้งานของลูกค้า

3.2 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนส้มจันทร์ จังหวัดนครปฐม ปัจจุบันนี้กระแสเกี่ยวกับการดูแล สุขภาพของผู้บริโภคแตกต่างจากในอดีต หันมาให้ ความสนใจเรื่องและดูแลสุขภาพ โดยการ รับประทานอาหารที่เน้นสุขภาพโดยเฉพาะ จึงมี แนวคิดที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบที่เหลือใช้ มาสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดย นำก้านเห็ด 3 อย่างมาแปรรูป ได้แก่ เห็ดนางฟ้าภู ฐาน เห็ดหอม เห็ดนางรมฮังการี ให้เป็นข้าวเกรียบ เห็ด 3 อย่าง โดยเริ่มจากการเพาะเห็ดในชุมชนด้วย การดูแลเอาใจใส่ และด้วยคุณประโยชน์ทาง โภชนาการของเห็ดที่มีอยู่มากมาย และทำบรรจุ ภัณฑ์แบบซอง เน้นความสวยของบรรจุภัณฑ์ บ่งบอกลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในซอง และมีการบรรยายสรรพคุณของผลิตภัณฑ์ อีกทั้งสร้าง สร้างสโลแกนให้ผู้บริโภคจดจำได้ง่ายขึ้น สโลแกน คือ กรอบ อร่อย ไข่เลย สอดคล้องกับกนิษฐา หมุ่งงูเหลือม (2551) ศึกษาเรื่องทัศนคติและ พฤติกรรมของผู้บริโภคต่ออาหารสุขภาพ กล่าวว่า

ผู้บริโภคส่วนใหญ่ในปัจจุบันปรับมุมมองใหม่ว่าการดูแลสุขภาพเป็นการช่วยป้องกันการเกิดโรค เพราะการทำให้สุขภาพดี ด้วยการออกกำลังกายมีเวลาพักผ่อน รวมทั้งการกินอาหารที่ดี ส่งผลให้ตลาดอาหารเพื่อสุขภาพขยายตัวเติบโตอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) เป็นการนำไปใช้ (Implementation: I)

1. ผลการทดสอบผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ (ต้นแบบ) (Product Testing)

1.1 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพผลไม้สด และผลผลิตเกษตรแปรรูป จังหวัดนครปฐม พัฒนาผลิตภัณฑ์ คือ เค้กเพลินบานาน่า (เค้กกล้วยหอมทองผสมข้าวไรซ์เบอร์รี่ สดใส กัดสตรว์รสกล้วย) นำไปทดสอบตลาด จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคมีแนวโน้มในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68

1.2 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนจันทน์ จังหวัดนครปฐม พัฒนาผลิตภัณฑ์ คือ ข้าวเกรียบเห็ด 3 อย่าง นำไปทดสอบตลาด จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคมีแนวโน้มในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95

2. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

2.1 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพผลไม้สด และผลผลิตเกษตรแปรรูป จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบเค้กเพลินบานาน่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ เลือกรูปแบบที่ 4 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เนื่องจากรูปแบบที่ 4 เป็นการบ่งบอกถึงลักษณะเฉพาะตัวของกล้วยมากที่สุด รูปแบบของเค้กเพลินบานาน่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่

เลือกรูปแบบที่ 3 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 เนื่องจากรูปแบบผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม บ่งบอกถึงรูปลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ได้อย่างชัดเจน รูปแบบกล่องเค้กเพลินบานาน่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เลือกรูปแบบที่ 2 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 เนื่องจากรูปแบบผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม โดดเด่น มีความสมบูรณ์เนื้อหาบรรจุภัณฑ์ที่บอกเล่าเรื่องราว ตามแนวคิดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์มีความชัดเจนของสี ภาพ และตัวหนังสือ

2.2 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนจันทน์ จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบบรรจุภัณฑ์ของข้าวเกรียบเห็ด 3 อย่าง ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เลือกรูปแบบที่ 4 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 เนื่องจากรูปแบบบรรจุภัณฑ์มีความสวยงาม แสดงถึงเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมของรูปแบบการบรรจุต่อผลิตภัณฑ์

3. ผลการประเมินศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

การประเมินศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จำนวน 20 ข้อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 โดยผู้วิจัยให้ความเห็นว่างานวิจัยการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้ง 2 กลุ่ม สามารถนำความรู้ แนวคิดต่างๆ จากการอบรม มาพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ให้ความสำคัญกับสิ่งที่มีอยู่ภายในชุมชนมากขึ้น สามารถนำวัตถุดิบที่มีอยู่มาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ได้สูงสุด จากความร่วมมือร่วมใจ แสดงความคิดเห็น และนำรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มาใช้กับการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนากลายเป็นผลิตภัณฑ์

สร้างสรรค์ (ต้นแบบ) ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลผลิตสร้างสรรค์ (ต้นแบบ) สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์มากขึ้น สอดคล้องกับ กษมาพร พวงประยงค์ และนพพร จันทร์นำชู (2556) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์ จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการจัดการวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ พัฒนากลุ่มไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป มีการปรึกษาหารือ ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงาน ใช้วัตถุดิบ ในชุมชนเป็นหลัก ปัจจัยผู้นำองค์กร มีความรู้ ความสามารถในการดำเนินงาน เอาใจใส่สมาชิก ภายในกลุ่ม ปัจจัยการสนับสนุนจากภายนอก หน่วยงานภาครัฐให้การช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ ทักษะความรู้ การศึกษาคูงาน การเชื่อมโยงติดต่อกับ กลุ่มเครือข่ายทั้งในและนอกจังหวัด ทำให้มีแหล่ง วัตถุดิบ แหล่งความรู้ ขยายตลาดและช่องทางการจัด จำหน่ายได้มากขึ้น และสอดคล้องกับ สุคนธ์ บุญมาก (2557) ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการ เทคโนโลยีของปราชญ์ชาวบ้านตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเทคโนโลยีของ ปราชญ์ชาวบ้านตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืนทั้ง 3 ประเด็น หลัก มีสภาพการปรับใช้เทคโนโลยีตามภูมิปัญญา ชาวบ้านที่สืบทอดกันมา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีความสามัคคี รวมกลุ่มกันทำกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2)
การประเมินผลและถอดบทเรียน (Evaluation: E)

ผลการถอดบทเรียน พบว่า สิ่งสำคัญในการ พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิด เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ช่วงแรกของการลงพื้นที่วิจัย สมาชิกยังไม่เข้าใจถึงบทบาทการพัฒนาศักยภาพ

ผู้ประกอบการชุมชน เมื่อผู้วิจัยได้เข้าไปพบปะ สันทนาหลายครั้ง จึงเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับ เรื่องแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ทำให้ได้บทเรียน แห่งการมีส่วนร่วมเกิดกระบวนการสร้างเครือข่าย ทางสังคม และเป็นการเพิ่มปัจจัยด้านทุนทางสังคม ทุนชุมชน ทุนภูมิปัญญา ทั้งนี้แต่ละกลุ่มได้บทเรียน ที่สำคัญในการต่อยอดปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ของตนเองให้ดีขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการออกแบบ รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ให้ มีความรู้ความสามารถ ในการผลิตผลิตภัณฑ์ สร้างสรรค์ หากสามารถตอบสนองการทำงานจริง หรือผู้นำไปปฏิบัติสามารถเห็นชัดเป็นรูปธรรมที่ก่อ เกิดประโยชน์ได้จะทำให้งานวิจัยนี้ทรงคุณค่ามาก ขึ้น และควรค่าแก่การนำเสนอ เผยแพร่ให้แก่ผู้สนใจ ได้ร่วมศึกษาเรียนรู้ต่อไป สอดคล้องกับ ผุสดี วัฒนสาคร (2558) ศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนา อุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยสู่การเสริมสร้าง เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ผลการศึกษาพบว่า อุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยมีศักยภาพในการ สนับสนุนให้เป็นสินค้าส่งออกและการจ้างงาน ให้แก่ประเทศมหาศาล ตามแนวคิดเศรษฐกิจเชิง สร้างสรรค์ ซึ่งเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ โดยรวม มีความพร้อมด้านทุนทางสังคม (Social Capital) ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงาน องค์กร หรือ เครือข่ายต่างๆ ที่มีหน้าที่ขับเคลื่อนอุตสาหกรรม ภาพยนตร์ไทย ด้านทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณี ค่านิยม ทั้งในรูปแบบวัฒนธรรมไทยดั้งเดิมและร่วมสมัย และสอดคล้องกับ ชีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ และคณะ (2558) ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการสร้าง นวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อ เสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ กลุ่มจังหวัด

ภาคกลางตอนล่าง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านนวัตกรรม กระบวนการสูงสุดรองลงมาคือ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ หากพิจารณาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีปัจจัยทุนทางสังคมสูงที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยการบริหารพัฒนาบุคลากร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จ เนื่องจากปัจจุบันมีเพียงกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำนวนไม่มากที่สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือการบริการ ให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้น ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพราะส่วนใหญ่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งที่มีอยู่รอบตัว ที่สามารถนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้

2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ยังคงมีการออกแบบและผลิตผลิตภัณฑ์ในรูปแบบเดิมๆ ซึ่งทำให้รูปแบบผลิตภัณฑ์ขาดความสร้างสรรค์ ขาดความสวยงาม ไม่ทันสมัย และไม่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุน โดยการจัดฝึกอบรม และหาตลาดรองรับ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาด และเป็นที่รู้จักของผู้บริโภค อีกทั้งเป็นการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มีศักยภาพในการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น

3. จากผลการวิจัย พบว่า ปัญหาที่สำคัญของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน คือ แรงงาน เนื่องจากปัจจุบันแรงงานส่วนใหญ่ไปทำงานในเมืองมากขึ้น เพราะมีผลตอบแทนที่ดีกว่าการทำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ทำให้คนรุ่นใหม่ไม่สนใจ และเลือกที่จะทำงานโรงงาน ดังนั้น ทางกลุ่มควรเพิ่มการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยเน้นหลักแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยผ่านเรื่องเล่า (Story Telling) เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ที่มาจากธรรมชาติ เพื่อพัฒนาตลาดให้กว้างขวางมากขึ้น และยังสามารถเพิ่มมูลค่าทางผลิตภัณฑ์ให้มากขึ้น ทำให้แรงงานอยากกลับมาพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เนื่องจากเป็นหน่วยงานหลักที่ดูแลรับผิดชอบในพื้นที่ และสามารถให้การสนับสนุนหรือส่งเสริมกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนได้โดยตรงอย่างเหมาะสม

2. ควรจะศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการและการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพผลไม้สด และผลผลิตเกษตรแปรรูป จังหวัดนครปฐม กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม หรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่นๆ ที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ เพื่อหาข้อเหมือนและข้อแตกต่าง ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา หมุ่งเหลืออม. (2551). **ทัศนคติและพฤติกรรมของผู้บริโภคต่ออาหารสร้างสุขภาพ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการการโฆษณา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กษมาพร พวงประยงค์ และนพพร จันทร์นำชู. (2556). “แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์ จังหวัดสมุทรสงคราม”. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 5 (1): 108.
- จันทร์ธร เลิศมงคล. (2556). **ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาผลิตภัณฑ์และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดชลบุรี**. การประชุมวิชาการระดับชาติเรื่อง ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนา.
- โชติมา หนูพริก. (2553). **การพัฒนาระบบประเมินการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐดา วงษ์นายะ. (2555). **การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เครือข่ายเพื่อเด็กและเยาวชนภาคเหนือ** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาวิชาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐวุฒิ พงศ์ศิริ. (2558). **การบริหารคนต่างรุ่นในองค์กร**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2558. จาก <http://www.hri.tu.ac.th/cms/seminardetail.aspx?tid=MTQx/>.
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์. (2556). **แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา**. ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ และคณะ. (2558). “การพัฒนารูปแบบการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง”. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 7 (2): 79.
- บุญทวรรณ วิงวอน. (2555). **การเป็นผู้ประกอบการเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประสงค์ ลีลา. (2556). “พฤติกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน”. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 5 (2): 181.
- ปทุมทริกา สุขนธสิงห์. (2556). **ปัจจัยที่มีผลสำเร็จของกลุ่มอาชีพ: กรณีศึกษากลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์จากผ้าในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์**. สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเพชรบูรณ์.
- สุสดี วัฒนสาคร. (2558). “ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยสู่การเสริมสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์”. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 7 (2): 152.
- พิบูล ทิปะปาล. (2547). **การบริหารการตลาด**. กรุงเทพมหานคร: อมรการพิมพ์.

- ไพโรจน์ คะเชนทร์. (2559). การฝึกอบรม. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2559. จาก http://chan2.obec.go.th/wattungpelschool/manage/pload_file/Gf84ZS7xAQ920150521200639.pdf.
- สุคนธ์ บุญมาก. (2557). “รูปแบบการจัดการเทคโนโลยีของปราชญ์ชาวบ้านตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน”. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 6 (1): 285.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2545). การวัดผลและการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสรี พงศ์พิศ. (2545). “วิสาหกิจชุมชนไม่ใช่ธุรกิจชุมชน” วิสาหกิจชุมชน กลไกเศรษฐกิจฐานราก. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ็ดดิสันเพรส จำกัด.
- อาทิตย์ วุฒิกะโร. (2543). “สรุปสาระสำคัญร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อม.” อุตสาหกรรมสาร 43: 4 - 5.
- Cronbach, Lee. J. (1990). *Essentials of Psychology Testing*. 5th ed. New York: Harper Collins Publishers Inc.
- Ebel, R.L. and Frisbie, D.A. (1986). *Essentials of Educational Measurement*. 4th ed. Englewood Cliffs , New Jersey: Prentice-Hall.
- Yamane Taro. (1967). *Statistic: An Introductory Analysis*. New York: Harpe & row.